

Gremo peš! – Prometno opismenjevanje najmlajših

Barbara Bednjički Rošer, vzgojiteljica, Vrtec Ivana Glinška Maribor

18. evropski teden mobilnosti¹ je v letošnjem šolskem letu ponovno povezal naša mesta s prizadevanji za ljudem in okolju prijaznejše načine mobilnosti in tradicionalno poskrbel, da je bilo središče Maribora polno pestrega dogajanja. V Vrtcu Ivana Glinška Maribor je eno pomembnejših vzgojnih sporočil, ki jih vzgojitelji posredujemo otrokom, da smo za varnost na cesti odgovorni vsi, vendar mora biti otrokov vstop v svet prometa, ki smo ga odrasli ustvarili po svoji meri, postopen, pridobivanje prometnih spretnosti pa celostno – z dobrim zgledom in v povezavi z vsemi kurikularnimi² področji dejavnosti.

Ključne besede: predšolska vzgoja, prometna vzgoja, prometno opismenjevanje, otroci

Poznavanje dejanskih sposobnosti otrok in utrjevanje pravilnega vedenja v realnem prometu je obveza spremljevalcev – vzgojiteljev in staršev, ki z medsebojno komunikacijo, zgledom in v sodelovanju z okoljem spodbujamo dvig prometnovarnostne kulture in s pogovorom ustrezno pojasnjujemo posamezne prometne situacije, ravnanja posameznikov, jih navajamo na ravnanje po navodilih, usvajamo pojma levo, desno in jih usposabljammo za izbiro situacij, ki zagotavljajo optimalno varnost.

S triciklom se vozim,
kar sploh ni težko,
a jaz bi rad sedel
na pravo kolo.

S čelado na glavi
bom tak kolesar,
da me pohvali
še mestni redar.

(Zvezdana Majhen)

Rdeča,
rumena,
zelena,
gremo!

Varno, varno čez cesto,
gremo, gremo v naše mesto,
varno, varno čez cesto,
gremo, gremo na sprehod!

(Grega Sulejmanovič – Čarovnik Grega)

¹ <https://tedenmobilnosti.si/2019/program> (dostop 16. 9. 2019)

² Kurikularna področja dejavnosti v vrtcu so jezik, umetnost, družba, narava, matematika in gibanje.

Ob seznanjanju z varnim ravnanjem v prometu smo z otroki v oddelku prepoznavali vrste³ prometa in prevozna sredstva, o katerih smo naredili plakat. Opazovali in spoznavali smo prometne poti v okolici vrtca ter se seznanjali s prometnimi znaki za pešce in kolesarje, ki smo jih upodabljali z likovnim ustvarjanjem in utrjevali pravila varne hoje.⁴ Pomen vidnosti v prometu smo ozaveščali z odsevnimi telovniki, kresničkami in opozarjali na dosledno uporabo varnostnega pasu v avtomobilu. Načrtovana prometna vzgoja nudi možnost pospeševanja spontanega učenja, prispeva k zdravemu urbanemu življenju z ozaveščanjem pomena gibanja (hoja, kolesarjenje), hkrati pa razvija in usmerja otrokove sposobnosti in potencialne, izboljšuje kakovost življenja otrok, dviguje raven otroške participacije, raven demokratičnega odločanja, usposablja otroke za posamezne postopke v procesu reševanja problemov, razvija predstave o zaporedju dogodkov ...

*Mestne ceste vodijo
v parke, na igrišča,
v vrtce, šole, markete
ali na dvorišča.*

*Mestno cesto prečkamo
vselej pospešeno –
le takrat ko semafor
zagori zeleno.*

(Zvezdana Majhen)

*Pešcem namenjeno
ozko cestišče
je prostor za hojo
in ne parkirišče.*

(pločnik)

*Z rumenim simbolom
za vratom smo vidni,
zato so vozniki
dodatno previdni.*

(pešci)

Najučinkovitejša metoda prometnega opismenjevanja v predšolskem obdobju je s svojim univerzalnim jezikom sporazumevanja igra. Didaktične igre (Bednjički Rošer 2017) so igre s pravili, ki aktivirajo otrokove miselne procese⁵ in spodbujajo govorno izražanje. Vzgojitelji z njimi na zabaven, igriv način zbudimo zanimanje otrok za izbrane teme, (s)poznavamo njihove sposobnosti, sproti preverjamo njihovo razumevanje in počasi dvigujemo raven zahtevnosti. Didaktične igre otroke »posrkajo vase«, zato je znanje usvojeno z njimi dolgoročno, saj otroci temo doživijo. Za ozaveščanje prometnih vsebin smo v oddelku igrali didaktično igro *Varno na poti*. Didaktična igra spodbuja razvoj *asociativnega razmišljanja* (Rajović 2016) s prepoznavanjem abstraktnih pojmov – prometnih znakov in omogoča postopno razumevanje posameznih prometnih situacij. Za utrjevanje pojmov o prometu in razvijanje logičnega mišljenja so odlične karte *Promet*⁶, ki jih lahko igramo na različne načine. Za prepoznavanje in poimenovanje preprostih geometrijskih likov⁷ in prometnih znakov pa

Glavni cilj cestnoprometnega opismenjevanja (Bednjički Rošer 2015a) najmlajših je pridobivanje izkušenj, spretnosti, znanj in navad za varno vključevanje v promet, saj kritičen dejavnik vključevanja ni le njihovo omejeno zaznavanje in razumevanje prometnih razmer, ampak tudi s tem povezano vedenje ter način uporabe cestnih površin. Vzgojiteljici, Julijana Kološa in Barbara Bednjički Rošer, sva s hojo po mestu in otroško igro spodbujali gibanje, saj je vloga gibalne aktivnosti v otrokovem razvoju tesno povezana z njegovim kognitivnim, čustvenim in socialnim razvojem ter je hkrati najpomembnejši preventivni dejavnik pred pojavom številnih bolezni in slabe telesne drža.

³ Cestni, železniški, vodni, zračni.

⁴ Varna hoja v skupini, ob odrasli osebi, na pločniku, prečkanje ceste ...

⁵ Analiza, sinteza, primerjanje, posploševanje, abstraktno mišljenje ...

⁶ Avtorja kart *Promet*, ki jih je izdala Založba Vija Ljubljana (2003), sta Viljenka Jalovec in Marko Kočevar.

⁷ Krog, trikotnik, kvadrat, pravokotnik ...

smo izbrali didaktično igro *Nič ne vidim*, ki jo otroci obožujejo. Za igro smo izdelali kartončke s prometnimi znaki, jih preluknjali in skozi napeljali vrvico. Vsak otrok dobi kartonček s prometnim znakom, ki mu ga obesimo na hrbet. Nato se otroci sprehajajo po igralnici in drug drugemu natančno opisujejo, kakšen prometni znak imajo na hrbtu (svojega kartončka ne smejo videti). Ko menijo, da so našli svoj par, snamejo kartončke, se postavijo skupaj in pojasnijo pomen prometnega znaka.

Knjiga ali dober zgled?

Tudi književna vzgoja v vrtcu (Bednjički Rošer 2015b) lahko spodbuja proces prometnega opismenjevanja in poleg jezikovnih ciljev s poustvarjalnimi dejavnostmi razvija in uresničuje številne kurikularne cilje na vseh področjih, saj izbrana literarna besedila pomembno prispevajo k ravnanju posameznikov v prometu in jih otroku skozi slikanico, ki je v predšolskem obdobju najprimernejša oblika knjige, konkretno približajo. Pravljična ura je tako odlična priložnost za uvod v obravnavanje in pogovor o prometu, dobra odskočna deska za pridobivanje potrebnega

*Čudne oblike ob cesti stojijo,
za varnost v prometu vseh nas poskrbijo.
Besede pomena v skrivnost so zavite,
kaj neki je to, pa vi uganite!*

(M. Pezdirc, M. Kokol – Prometni znaki)

*Asfaltne, brez lukenj,
imamo najraje –
posebno če gremo
v oddaljene kraje.
(ceste)*

*Rdeča, rumena
in končno ... še ena!
Za varen prehod
nam gori le zelena!
(semafor)*

teoretičnega znanja, ki ob dobrem zgledu odraslih prispeva k boljši varnosti v prometu. V Vrtcu smo z Lidijo Gačnik Gombač odkrivali *Kam gredo spat to-vornjaki?*, z Mojicejo, Michèle, Viktorijo in Urlichom raziskovali *Promet*, v minutah za poezijo prisluhnili prometnim pesmim Zvezdane Majhen in se naučili deklamacijo *Kolo*. S Kovičevim *Pikijem Jakobom* smo obiskovali vozniško šolo, *Pa srečno vožnjo!*⁸ smo miškam zaželeli s Cvetko Sokolov. Še bolj kot knjige pa otroke pritegnejo računalniške igre. Predšolskim otrokom, ki še ne berejo, je namenjena *Znalček in kuža Pazi v prometu*, ki uči kako in kje prečkati cesto, kako biti oblečen, da si kot pešec viden ...

⁸ <https://www.lahkonocnice.si/pravljice/pa-srecno-voznjo> (dostop 20. 9. 2019)

Ustvarjalne dejavnosti

Ustvarjalne potenciale smo udeležali skozi ume-
tnost – grafitirali smo prevozna sredstva na ploščadi
pred vrtcem, izrezovali in lepili prometne znake, si iz-
delali svojo didaktično igralno podlago za igre z ma-
limi avtomobili, se udeležili ZPM-ovih kreativnih de-
lavnih na Glavnem trgu, poslušali glasbeno zgoščen-
ko in peli *Asfaltnice* z Dominikom Krtom, z Romano
Krajncan odplesali *Prometnico porednico* ... Dejav-
nosti smo popestrili z medijsko vzgojo. V oddelč-
nem kinu smo si ogledali 3D vzgojno-izobraževalno
(didaktično) animirano serijo *Zelena luč – Varno v
promet*, ki z zabavnimi dogodivščinami otrokom po-
jasni osnovna pravila za prometno varnost in zlahka
razloži, kako se je treba obnašati na cesti.

Zaključek

V sodobni družbi se v promet vključujemo dnevno, s tem zaživi otrokovo okolje, ki ga vsakodnevno ob-
daja, pričnejo se prvi koraki k trajnostnemu razvoju
urbane mobilnosti in postavljanje temeljev otroko-
vega življenjskega sloga. Letošnje predšolsko pro-
metno opismenjevanje je potekalo sočasno z 18.
Evropskim tednom mobilnosti (16.–22. septembra
2019), ki se s sloganom »GREMO PEŠ!« osredotoča
na urbano okolje, zmanjševanje prometa ter nje-
govih škodljivih posledic. Evropski teden mobilno-
sti se je zaključil z DNEVOM BREZ AVTOMOBILA, ki
je v mestnih središčih dodatna spodbuda za upo-
rabo koles, javnega prevoza in hoje. V vrtcu⁹ smo
ga obeležili z neposrednim vključevanjem v pro-
met in pridobivanjem konkretnih izkušenj, s kate-
rimi otroke postopno vodimo k razvijanju miselnih
procesov ter kreativnemu in kritičnemu mišljenju,
ki sta osnovni kompetenci 21. stoletja.

VIRI IN LITERATURA

Viri (v oddelčnem knjižnem kotičku)

Gačnik Gombač, L. (2010): *Kam gredo spat tovarnjaki?* Maribor: Pivec.
Klein, U. (2003): *Pazi promet!* Ljubljana: Tehnična založba Slovenije.
Kos, B. (2001): *Ustavite zeleni avto!!!* Ljubljana: Koskos
Kovič, K. (2011): *Moj prijatelj Piki Jakob (Piki v vozniki šoli, Piki voznik
avtobusa)*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Lainšček, F. (1999): *Znalček in kuža Pazi v prometu (elektronski vir)*.
Murska Sobota: Creativ.
Longour, M. (2007): *Promet*. Ljubljana: Modrijan.
Majhen, Z. (2013): *Vozila*. Maribor: Pivec.
Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija (2007):
Varno na poti v šolo in domov (pobarvanka, dostop 16. 9. 2019) <https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/PDF/PobarvankaVarno-VSolo.pdf>
Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija (2013): Po-
licist Leon svetuje (delovni zvezek, str. 26–30, 41–47; dostop 16. 9. 2019) https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/PDF/PolicistLeon-Svetuje_julij2013.pdf
Muha, V. (2015): *Lepo vedenje v prometu*. Logatec: A-knjiga.
Podgoršek, M. (2015): *Formula 1 in policaj Mataj*. Domžale: Epistola.
Schmidt, H. C. (2015): *Potujem z letalom*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Sokolov, C.: *Pa srečno vožnjo!* (zvočna pravljica, dostop 18. 9. 2019) <https://www.lahkonocnice.si/pravljice/pa-srecno-voznjo>

Literatura

Bednjički Rošar, B. (2017): Slikanice in branje za zgodnje opisme-
njevanje. V: Licardo Marta (ur.), Haramija Dragica (ur.) *Kako razvijati
družinsko pismenost v otrokovem predšolskem obdobju*, str. 53–62.
Maribor: Univerzitetna založba Univerze.
Bednjički Rošar, B. (2015a): Za varno pot. *Šolski razgledi*, letn. LXVI (št.
15): str. 12.
Bednjički Rošar, B. (2015b): Spodbujanje branja v vrtcu. *Vzgojiteljica*,
letn. XVII (št. 1): str. 28–30.
Rajović, R. (2016): *Kako z igro spodbujati miselni razvoj otroka*. Ljublja-
na: Mladinska knjiga.